

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 1 0 1 A 1 0 3 1 1

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. feladatlap

Nem művészi szöveg elemzése

2010. május 31., hétfő / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz két értékelőlap is mellékelve van.

A nem művészi szöveget tartalmazó perforált lapot a jelölt ki is tépheti.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon és az értékelőlapon!

A feladatlap 19 feladatot tartalmaz, és összesen 60 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük a lehetséges pontszámot is.

A megoldásokat írja olvashatóan, írott betűkkel az erre kijelölt helyre! Csak golyóstollat vagy töltőtollat használhat. A feleletválasztós feladatoknál – ha a feladat utasítása nem kívánja másképp – egy betűjelet karikázzon be! Az esetleges rossz megoldást húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a zavaros javításokat nulla (0) ponttal értékeljük. Ügyeljen válaszadásában a nyelvhelyességre és a helyesírásra!

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 3 üres.

Szakmai érettségi vizsga, Melléklet az 1. feladatlaphoz

Gyilkos felmelegedés

1. Brit kutatók szerint, ha nem történik gyökeres változás a légkör elszennyezésével kapcsolatban, akkor az éghajlatváltozás oda vezethet, hogy száz éven belül kipusztulhat az élet. Megismétlődhet az a 250 millió évvel ezelőtti katasztrófa, amikor az élővilág 95 százaléka eltűnt a Föld színéről. A felmelegedés okozta biológiai változások már most számos állat- és növényfajon kimutathatók.
2. A Népszabadságban megjelent cikk szerint a XXI. századra várható globális felmelegedés szinte teljesen elpusztíthatja az életet a Földön. A brit tudósok ezt a baljós megállapítást arra alapozzák, hogy a körülbelül 250 millió évvel ezelőtti sorozatos vulkánkitörések ugyanakkora mértékű felmelegedéssel jártak, mint ami a levegőszennyezés miatt erre a századra várható.
3. Akkor a bolygónkon élő fajok mintegy 95 százaléka kipusztult. Ennek okát egyértelműen a nagyjából 6 °C-os felmelegedésben látják, ami majdnem eltüntette a földi életet. A katasztrófát hatalmas vulkánkitörésekkel magyarázzák, amelyek miatt felerősödött a napjainkban is tapasztalható üvegházhatás. Az elképesztő méretű pusztulást csupán néhány szárazföldi faj élte túl, ezután pedig több mint 100 millió évnél kellett eltelnie ahhoz, hogy a biológiai sokféleség a korábbi szintet elérje.
4. Egy a Nature című tudományos magazinban megjelent tanulmány szerint Földünk légkörének felmelegedése máris állatok és növények százait érinti, és azt a rémképet vetíti előre, hogy néhány évtizeden belül számos faj örökre eltűnhet. A felmelegedés következményei már most kimutathatók. A tanulmány 143 felmérést vizsgált meg, amelyeket a Föld különböző pontjain végeztek el 1473 állat- és növényfajon, illetve mikroorganizmusokon és baktériumokon. Ebből kiderült, hogy a vizsgáltak közül 1200 faj olyan biológiai változásokon ment át, amelyek a légkör felmelegedésének tulajdoníthatók.
5. Az éghajlatváltozás egyértelmű jelei közé sorolható, hogy tavaly télen a költöző madarak közül sokan még november végén is a Dél-Alföldön tartózkodtak. A szegedi Fehér-tavon tömegesen fordultak elő a gulipánok, a havasi partfutók és a búbicek, pedig ekkor már régen telelőhelyeiken kellett volna lenniük.
6. Ide vonatkozik az a Magyar Tájékoztatási Iroda által kiadott hír is, miszerint a klímaváltozás miatt előreláthatólag több milliárd ember nem fog tiszta ivóvízhez jutni. Eközben a fejlett államokban tovább nő a légszennyezés mértéke. A korábbi ígérek ellenére Ausztrália, az Egyesült Államok és Kanada a szennyezőanyag kibocsátását egyáltalán nem fogta vissza. A mostani évtizedben előreláthatólag 17 százalékkal fog növekedni a légszennyezés. Az ipari nagyhatalmak emberek millióinak életét veszélyeztetik tisztán gazdasági megfontolások miatt.

ÜRES OLDAL

Figyelmesen olvassa el a mellékelt szöveget, majd oldja meg az alábbi feladatokat!
A **H** betűvel jelölt feladatokban a helyesírást is értékeljük.

1. a) Húzza alá a címre vonatkozó helyes állítást!

Témamegjelölő. Nem témamegjelölő.

- b) Megfelelő-e a címválasztás? Válaszát tömören indokolja meg!

(2 pont)

2. Mi a szöveg fő szándéka? Karikázza be a *legmegfelelőbb* válasz előtti betűjelet!

- A Tájékoztató a felmelegedés okairól.
B Összegezi a felmelegedésről írt tanulmányok eredményeit.
C Rámutat a felmelegedés következményeire.
D Felhívja a figyelmet a felmelegedéssel kapcsolatos kutatások jelentőségére.

(2 pont)

3. Karikázza be a *globális felmelegedés* szószerkezet jelentése előtti betűjelet!

- A részleges felmelegedés
B teljes körű felmelegedés
C folyamatos felmelegedés
D erőteljes felmelegedés

(1 pont)

4. Igazak vagy hamisak az állítások? Jelölje X-szel a megfelelő választ!

ÁLLÍTÁS	IGAZ	HAMIS
A XXI. századra várható éghajlatváltozás következtében akár meg is szűnhet a földi élet.		
Az eddigi legnagyobb méretű katasztrófát az állat- és növényfajok kb. 5 százaléka élte túl.		
A Dél-Alföldön élő vándormadarak a szokásos időben keltek útra.		
Az ipari nagyhatalmak ígéretükhöz híven fokozatosan csökkentik a légszennyezést.		

(4 pont)

5. Egészítse ki értelemszerűen a 2. rész alapján az alábbi mondatot!

A 250 millió évvel ezelőtti felmelegedést a/az _____
okozták, a XXI. századra várható változások pedig a/az _____
tulajdoníthatók.

(2 pont)

6. a) Írja ki a 2. és a 4. részből annak a két újságnak a címét, amelyek beszámolt a felmelegedésről!

- b) Írja ki az utasításnak megfelelő szövegtípus fajtájának megnevezését!

sajtóműfaj (2. rész): _____

tudományos-szakmai szövegtípus (4. rész): _____

(3 pont)

7. a) Írja ki az alábbi szavak jelentésének megfelelő szót!

alapos (1. rész) _____

óriási (3. rész) _____

- b) Írja ki a megadott szavak ellentétes jelentésű párját!

félreérthetetlen (5. rész) _____

szennyezett (6. rész) _____

(4 pont)

8. Állapítsa meg, melyik jelentésében szerepel a *föld* szó az alábbi mondatokban! Írja a vonalra a megfelelő jelentés előtti betűjelet!

_____ A szomszéd gazda eladta a földjét.

_____ Földünk élővilága veszélyben van.

- A Az az égitest, amelyen élünk.
- B Ország, tartomány, vidék.
- C Szárazföld.
- D Földtulajdon.
- E Padló.

(2 pont)

9. Egészítse ki a táblázatot az utasításnak megfelelően!

	a szó ejtése	a mássalhangzótörvény betűjele
látják		
okozta		

- A teljes hasonulás
- B részleges hasonulás
- C összeolvadás
- D rövidülés

(4 pont)

10. Bontsa szóelemekre az alábbi szavakat!

T – szótő, K – képző, J – jel, R – rag

t ö r é s e k k e l

(2 pont)

11. a) Alkosson az alábbi egyszerű szavak közül választva két olyan összetett szót, amely az *üvegház* szó szinonimája!

meleg fólia növény kert ágy ház sátor téli

b) Egészítse ki az alábbi mondatokat a *kert* szó származékszavaival!

Amióta a bátyám _____ házban lakik, szabad idejének nagy részét a virágoskertben tölti. Nagyon ért a növények gondozásához, ezért mindig mondom neki, hogy született _____.

(4 pont)

12. a) Állapítsa meg, majd írja a vonalra az alábbi mondat aláhúzott szavának szófaját!

Egyre inkább nő a légszennyezés mértéke.

b) Írjon az aláhúzott szó másik szófaji értékével egy mondatot!

_____ (2 pont)

13. Írja a vonalra mozaikszó formájában a 6. részben szereplő intézménynevet!

_____ (1 pont)

14. Írja ki a 4. rész első mondatából a két ellentétes jelentésű számnevet!

_____ (2 pont)

15. Példamondat: Átmegy a szomszédba.

a) Alakítsa át a példamondatot tagadó mondattá!

b) Alakítsa át a példamondatot felszólító mondattá!

H

_____ (3 pont)

16. a) Írja ki az alábbi mondatból a kért mondatrészeket!

Az ipari nagyhatalmak veszélyeztetik az emberek életét.

A (alany) _____

Á (állítmány) _____

b) Írja ki az a) feladat mondatából a birtokos jelzős szó szerkezetet!

_____ (3 pont)

17. a) Írja az alábbi mondatba a hiányzó utalószt és kötőszót!

Az ipari nagyhatalmaknak _____ kellene felelősségteljesebben viselkedniük, _____ a földi élet veszélyben van.

b) Karikázza be az a) feladat mondatának fajtáját jelölő betűjelet!

- A alárendelő, helyhatározói mellékmondat
- B alárendelő, időhatározói mellékmondat
- C alárendelő, okhatározói mellékmondat
- D alárendelő, célhatározói mellékmondat

(3 pont)

18. a) Írja le az alábbi szó rövidítését!

illetve _____

b) Szótagolja az alábbi szót!

évtizedben _____

c) Írja le jellel, toldalékolva!

17 százalékkal _____

d) Írja le betűvel!

1473 _____

(4 pont)

19. Fejtse ki véleményét kb.120 szóban az alábbi állításról! Ügyeljen a helyesírásra és a nyelvhelyességre!

Mindannyian felelősek vagyunk környezetünkért.

(12 pont)

ÜRES OLDAL

ÜRES OLDAL